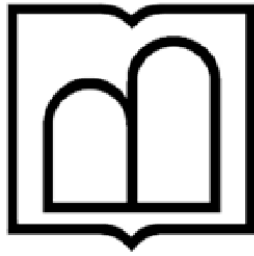

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه علوم پزشکی
و خدمات بهداشتی درمانی اردبیل
دانشکده دندانپزشکی (پردیس بین الملل)

پایان نامه جهت اخذ درجه دکترای حرفه‌ای دندانپزشکی

عنوان:

**بررسی شیوع ضایعات مخاطی دهان در افراد مبتلا به دیابت
ملیتوس نوع ۲ در مراجعه‌کنندگان به مراکز دولتی شهر اردبیل
در سال ۱۳۹۹**

استاد راهنما:

دکتر ندا محمدپور

اساتید مشاور:

دکتر فیروز امانی

نگارش:

مهسا اسمعیلی

سوگندنامه

بسم الله الرحمن الرحيم

اکنون که با عنایات و الطاف بیکران الهی
دوری دکتری دندانپزشکی را با موفقیت به
پایان رسانده ام و مسئولیت خدمت به خلق را
بر عهده گرفته ام در پیشگاه قرآن کریم به
خداوند قادر متعال که دانای آشکار و نهان
است، و نامش آرامش دل‌های خردمندان
و پادشاه شفای آلام دردمندان، سوگند یاد می
کنم که همواره حدود الهی و احکام مقدس
دینی را محترم شمارم. از تضییع حقوق
بیماران پرهیزم و سلامت و بهبود آنان را بر
منافع مادی و امیال نفسانی خود مقدم دارم،
در معاینه و معالجه، حریم عفاف را رعایت
کنم و اسرار بیماران خود جز به ضرورت
شرعی و قانونی فاش نسازم. خود را نسبت
به حفظ قداست حرفه‌ی پزشکی و حرمت
همکاران متعهد بدانم و از آلودگی به اموری

که با پرهیزکاری و شرافت و اخلاق پزشکی منافات دارد اجتناب ورزم، همواره برای ارتقاء دانش پزشکی خویش تلاش کنم و از دخالت در اموری که آگاهی و مهارت لازم را در آن ندارم خودداری نمایم. در امر بهداشت، اعتلاء فرهنگ و آگاهی های عمومی تلاش نمایم و تأمین، حفظ و ارتقاء سلامت جامعه را مسئولیت اساسی خویش بدانم.

تقدیم به:

این پایان نامه را به پدر و مادر عزیزم تقدیم
می کنم.

بدین وسیله از بزرگواری و حسن سلوک و حمایت بی دریغ استاد فرزانه ،خانم دکتر ندا محمدپور که به عنوان استاد راهنما مسئولیت سنگینی را قبول زحمت فرمودند و مطمئناً بدون حمایت‌ها، راهنمایی‌ها و روحیه بخشی ایشان، انجام بخش مهمی از این پایان‌نامه میسر نمی‌شد ،تشکر کرده و برای ایشان طول عمر توأم با سربلندی را آرزومندم .
همچنین از مسئولین مراکز دولتی در شهر اردبیل و تمامی عزیزانی که مرا در این تحقیق یاری نموده اند، تقدیر و تشکر میکنم .

عنوان: بررسی شیوع ضایعات مخاطی دهان در افراد مبتلا به دیابت ملیتوس نوع ۲ در

مراجعه‌کنندگان به مراکز دولتی شهر اردبیل در سال ۱۳۹۹

چکیده

مقدمه: دیابت یک اختلال متابولیک مزمن است که با ابتلای بیش از ۴۰۰ میلیون نفر در سراسر جهان به این بیماری، تبدیل به یکی از فوریت‌های جدی سلامت عمومی در قرن حاضر شده است. دیابت با عوارض، مرگ و میر و هزینه‌های اجتماعی اقتصادی بالایی مرتبط است و می‌تواند کیفیت زندگی بیماران را به طور جدی تحت تاثیر قرار دهد. در برخی از مطالعات، دیابت مرتبط با ضایعات مخاطی دهان نشان داده شده است ولی رابطه دقیقی بین دیابت و ضایعات مخاط دهان همچنان نامشخص است و هنوز بحث قابل توجهی پیرامون این موضوع وجود دارد که آیا ضایعات مخاط دهان در بیماران دیابتی بیشتر از بیماران غیر دیابتی است یا خیر. لذا بر آن شدیم تا شیوع ضایعات مخاطی دهان را در بیماران دیابتی بررسی کنیم.

مواد و روش‌ها: مطالعه به صورت موردی شاهدهی انجام گرفت. ۱۱۵ فرد مبتلا به دیابت به عنوان گروه مورد و ۱۱۵ فرد سالم به عنوان گروه شاهد وارد مطالعه شدند. اطلاعات دموگرافیک، تاریخچه پزشکی و دندانپزشکی شرکت‌کنندگان در مطالعه از طریق پرسشنامه جمع‌آوری شد که شامل: سن، جنس، وضعیت سیگار کشیدن، استفاده از دندان مصنوعی، مدت ابتلا به دیابت، میزان قند خون ناشتا، میزان HbA1c، نوع داروی مصرفی می‌باشد. در طی این معاینه، وضعیت بیماران از لحاظ ابتلا به انواع ضایعات مخاطی دهان مانند کاندیدیازیس دهانی، سایر ضایعات سفید و قرمز، ضایعات پیگمانته، توده‌های اگزوفیتیک، استوماتیت آفتی راجعه، زخم‌های تروماتیک، زبان جغرافیایی، زبان شیاردار تعیین و در پرسشنامه ثبت شد.

یافته‌ها: نتایج نشان داد که شیوع کلی ضایعات مخاطی دهان در بیماران دیابتیک (۵۸/۲۶ درصد) اختلاف معناداری با افراد سالم (۳۴/۷۸) ندارد. در بیماران دیابتیک، مدت زمان ابتلا به بیماری و میانگین قند خون ناشتا و میانگین HbA1c، در افراد با ضایعه دهانی به طور معناداری بیشتر از افراد بدون ضایعه دهانی بود.

نتیجه‌گیری: شیوع ضایعات مخاطی دهان در افراد مبتلا به دیابت ملیتوس نوع ۲ در شهر اردبیل بیشتر از افراد غیر دیابتی است. یافته‌های مطالعه حاضر علاوه بر این که می‌تواند تصویری اولیه در خصوص شیوع و الگوی ضایعات مخاط دهانی در افراد مبتلا به دیابت ملیتوس نوع ۲ به دست بدهد بلکه این اطلاعات می‌تواند در طرح ریزی برای سیاست‌های درمانی نیز مورد استفاده قرار گیرد.

کلیدواژه‌ها: دیابت ملیتوس، بیماری‌های دهان، مخاط دهان

فهرست مطالب

فصل اول: کلیات تحقیق

۱-۱- مقدمه	۲
۲-۱- بیان مسئله	۲
۳-۱- تعریف واژه‌ها	۵
۴-۱- اهداف تحقیق	۶
۱-۴-۱- هدف کلی	۶
۲-۴-۱- اهداف اختصاصی	۶
۳-۴-۱- اهداف کاربردی	۶
۵-۱- سؤالات و فرضیات تحقیق	۶

فصل دوم: مبانی نظری و پیشینه تحقیق

۱-۲- مبانی نظری تحقیق	۹
۱-۱-۲- دیابت ملیتوس	۹
۲-۱-۲- انواع دیابت ملیتوس	۹
۱-۲-۱-۲- دیابت ملیتوس نوع یک	۹
۲-۲-۱-۲- دیابت ملیتوس نوع دو	۱۰
۳-۲-۱-۲- دیابت ملیتوس حاملگی	۱۰
۳-۱-۲- پاتوفیزیولوژی	۱۱
۴-۱-۲- تشخیص دیابت	۱۱
۵-۱-۲- تظاهرات بالینی	۱۲
۶-۱-۲- ضایعات مخاطی دهان	۱۳
۷-۱-۲- انواع ضایعات دهانی	۱۴
۱-۷-۱-۲- ضایعات سفید و قرمز مخاط دهان	۱۵
۱-۱-۷-۱-۲- کاندیدیازیس دهانی	۱۵
۲-۱-۷-۱-۲- ضایعات پیش بدخیم (لکوپلاکیا و اریتروپلاکیای دهانی)	۱۷
۳-۱-۷-۱-۲- ضایعه تروماتیکی (جویدن عادی، Morsicatio Buccarum)	۱۹
۴-۱-۷-۱-۲- سایر ضایعات سفید و قرمز مخاط	۱۹
۲-۷-۱-۲- ضایعات اولسراتیو و وزیکولوبولوز	۲۱
۳-۷-۱-۲- ضایعات پیگمانته	۲۳

۲۳	۱-۳-۷-۱-۲ ضایعات پیگمانته با منشأ اندوژن.....
۲۵	۲-۳-۷-۱-۲ ضایعات پیگمانته با منشأ اگزوژن.....
۲۵	۴-۷-۱-۲ ضایعات اگزوفیتیک.....
۲۶	۵-۷-۱-۲ سایر ضایعات.....
۲۷	۲-۲ مبانی عملی تحقیق (پیشینه تحقیق).....

فصل سوم: روش اجرای تحقیق

۳۰	۱-۳ نوع پژوهش.....
۳۰	۲-۳ جمعیت مورد مطالعه.....
۳۰	۳-۳ نمونه برداری و روش نمونه گیری.....
۳۰	۴-۳ روش انجام تحقیق.....
۳۱	۵-۳ ملاحظات اخلاقی.....
۳۱	۶-۳ روش تجزیه و تحلیل داده ها.....

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده های تحقیق

۳۳	۱-۴ آمار توصیفی.....
۳۴	۲-۴ بررسی سؤال های تحقیق.....

فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری

۴۱	۱-۵ بحث.....
۴۶	۲-۵ نتیجه گیری.....
۴۶	۳-۵ محدودیت های مطالعه.....
۴۶	۴-۵ پیشنهادات.....
۴۹	فهرست منابع.....

فهرست جدول‌ها

- جدول ۳-۱- متغیرهای مورد بررسی ۳۱
- جدول ۴-۱- مقایسه فراوانی زنان و مردان در دو گروه دیابتیک و سالم ۳۳
- جدول ۴-۲- مقایسه فراوانی مصرف دنج در دو گروه دیابتیک و سالم ۳۳
- جدول ۴-۳- مقایسه فراوانی نوع داروی مصرفی در گروه دیابتیک ۳۴
- جدول ۴-۴- شیوع ضایعات مخاطی دهان در دو گروه دیابتیک و سالم ۳۴
- جدول ۴-۵- شیوع کاندیدیازیس دهانی در دو گروه دیابتیک و سالم ۳۴
- جدول ۴-۶- شیوع سایر ضایعات سفید و قرمز در دو گروه دیابتیک و سالم ۳۵
- جدول ۴-۷- شیوع ضایعات پیگمانته در دو گروه دیابتیک و سالم ۳۶
- جدول ۴-۸- شیوع زخم‌های تروماتیکی در دو گروه دیابتیک و سالم ۳۶
- جدول ۴-۹- شیوع زبان جغرافیایی در دو گروه دیابتیک و سالم ۳۷
- جدول ۴-۱۰- شیوع زبان شیاردار در دو گروه دیابتیک و سالم ۳۷
- جدول ۴-۱۱- مقایسه قند خون ناشتا در بیماران دیابتیک بر اساس ضایعه دهانی ۳۷
- جدول ۴-۱۲- مقایسه مدت ابتلا به بیماری در بیماران دیابتیک بر اساس ضایعه دهانی ۳۸
- جدول ۴-۱۳- شیوع نوع دارو مصرفی در گروه دیابتیک ۳۸
- جدول ۴-۱۴- مقایسه HbA1c در بیماران دیابتیک بر اساس ضایعه دهانی ۳۹